

SĂNĂTATEA TA, PĂREREA TA!

MESAJE-CHEIE PENTRU COPII

din Ghidul Consiliului Europei
pentru implicarea copiilor în deciziile legate de sănătatea lor

BUNĂ ZIUA!

Sănătatea ta este importantă.

Fiind copil, este posibil să nu poți lua singur decizii cu privire la sănătatea ta. Dar ai dreptul să fii implicat în aceste decizii, așa cum și alți copii au dreptul să fie implicați în deciziile care privesc propria lor sănătate.

Când se ia o decizie cu privire la sănătatea ta, sunt implicate de obicei diferite persoane:

Tu
Sub 18 ani

Părinții tăi

Părinții sunt principalele persoane care au grijă de tine. Uneori, un alt adult are grijă de tine, iar acea persoană se numește „tutore”.

Specialiști din domeniul sănătății

Acestea sunt persoane care te ajută să te menții sănătos, cum ar fi medicii, asistentele medicale, dentiștii sau psihologii. Sănătatea ta ține de corpul și mintea ta deopotrivă.

Această broșură descrie cum te poți implica în propria îngrijire medicală și cât de important este ca medicii, asistentele medicale și alți adulți să te includă în deciziile luate. Totodată, oferă și exemple despre cum pot face acest lucru pentru a lua decizii bune.

Vei citi și vei afla despre câteva aspecte importante ale procesului decizional, precum:

DREPTUL TĂU DE A FI ASCULTAT

INFORMAȚIILE SUNT ESENȚIALE

EXPRIMAREA OPINIEI PROPRII

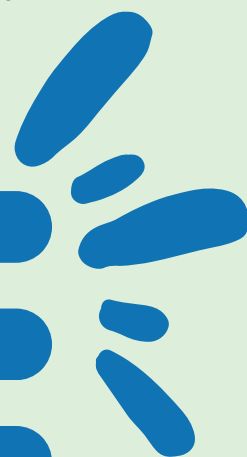
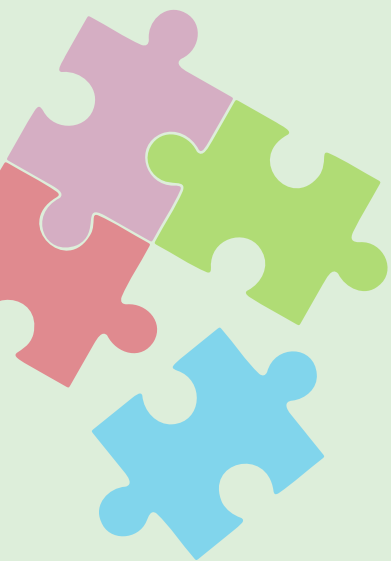
COMUNICARE DESCHISĂ ÎN CONDIȚII DE SIGURANȚĂ

ROLUL PĂRINȚILOR

LUAREA DECIZIILOR

DEZACORDURILE

La sfârșitul documentului, vei găsi **informații suplimentare**, inclusiv câteva **definiții utile**, dacă dorești să afli mai multe despre acest subiect.

DREPTUL TĂU DE A FI ASCULTAT

Când mergi la medic pentru o vizită de rutină, faci analize de sânge sau un control oftalmologic sau când trebuie să fii supus unui tratament sau unei operații într-un spital, multe decizii mărunte, și unele chiar mari, se iau împreună cu tine și pentru tine.

Ai dreptul să-ți exprimi gândurile și sentimentele despre sănătatea ta. Poți spune ce vrei sau ce nu vrei. Nu există limită de vârstă – fiecare copil poate avea un cuvânt de spus, chiar și copiii mici pot spune ce vor și ce preferă.

E bine să exersezi exprimându-ți opinia în toate situațiile. Adulții, inclusiv medicii și asistentele medicale, trebuie să te ajute să exersezi acest lucru. Haide să vedem câteva exemple:

INFORMAȚIILE SUNT ESENȚIALE

Este foarte important **să înțelegi cât mai bine posibil starea ta de sănătate** pentru a-ți putea forma o părere despre aceasta.

Adulții, în special medicii și asistentele medicale, trebuie să explice care este problema, cum te pot ajuta să te simți mai bine și ce se va întâmpla în continuare. Aceștia trebuie să explice în așa fel încât să înțelegi. Fiecare copil este diferit, așa că modul în care aceștia explică lucrurile se poate schimba. Poți obține aceste informații vorbind cu părinții tăi, asistenta medicală sau medicul.

Adulții trebuie să se asigure că ai înțeles bine lucrurile. De asemenea, trebuie ți se explice cine este și cu ce se ocupă fiecare dintre aceștia, mai ales într-un spital, unde poți întâlni o mulțime de oameni.

Lucruri utile de știut înainte de o procedură (analize, tratament, consultație sau intervenție) :

Cât va dura?

Cine va fi prezent?

Cum va arăta locul?

Care vor fi materialele/echipamentele?

Care vor fi etapele?

Care sunt beneficiile, riscurile, alternativele?

Ce voi simți?

....

COMUNICARE DESCHISĂ ÎN CONDIȚII DE SIGURANȚĂ

Informațiile sunt importante pentru a te ajuta să-ți formezi o părere și să influențezi deciziile privind sănătatea ta. Trebuie împărtășită în așa fel încât să te simți **în largul tău și în siguranță**.

Adulții sunt aici pentru a te sprijini și a te ajuta să-ți exprimi sentimentele și părerile, să te gândești bine și să tragi propriile concluzii. Există multe moduri în care **specialiștii medicali te pot ajuta să te simți în largul tău și să te încurajeze** să îți asumi un rol activ în decizii. Să vedem câteva exemple!

Îți ofer timp și spațiu pentru a înțelege informațiile și a-ți da seama ce părere ai despre ele.

Îmi decorez biroul într-un mod frumos, astfel încât să nu pară ciudat sau înfricoșător.

Folosesc jucării și mă joc cu copiii mai mici.

Te ascult și sunt sincer cu tine.

Dacă știi ce simți și ce gândești mă ajută să am grijă de tine mai bine.

Informațiile despre sănătatea ta vor rămâne între tine, specialiștii medicali care te îngrijesc și părinții tăi sau cei care răspund de tine.

Unele informații ar putea fi primite cu dificultate, dar adulții ar trebui să-ți spună întotdeauna adevărul. Trebuie să explice eventualele riscuri și dacă ceva ar putea fi neplăcut sau dureros.

Copiii sunt capabili să înțeleagă multe și adesea vor să știe cât mai multe posibil. Acest lucru îi ajută să fie pregătiți pentru ceea ce se va întâmpla.

ROLUL PĂRINȚILOR

Părinții tăi sunt persoane importante care te susțin. Părinții sau persoanele care au grijă de tine te cunosc foarte bine și adesea vor ști ce să faci și cum să te ajute atunci când consulți un medic sau mergi la spital.

Este important să discuți cu părinții și să le spui ce simți, astfel încât să te poată sprijini și pentru că, **deseori, ei sunt cei care vor avea ultimul cuvânt într-o decizie care te privește.**

Cum te simți în legătură cu vizita la medic de astăzi?

Mai ai îngrijorări sau întrebări în legătură cu anumite lucruri?

Ai dreptul ca părinții tăi să fie alături de tine în timpul vizitelor (numite consultații), al tratamentelor sau atunci când trebuie să stai în spital. Dacă părinții sau tutorii tăi nu pot fi prezenți, poate să te ajute un alt adult în care ai încredere.

Pot să particip singur la întâlnirea cu o asistentă medicală sau un medic dacă vreau?

De cele mai multe ori, copiii vor să aibă părinții alături. Dar dacă preferi să stai de vorbă cu un cadru medical singur, în privat, ai dreptul să soliciți acest lucru.

EXPRIMAREA OPINIEI PROPRII

Îți poți **exprima opinia în diferite moduri** : poți vorbi, scrie, chiar desena. Uneori, arătăm că suntem de acord prin gesturi, fără a folosi cuvinte. Prin faptul că întinzi brațul pentru a îți se verifica tensiunea arterială, exprimi faptul că este în regulă. De aceea, specialiștii medicali trebuie fie atenți la **limbajul corpului**, inclusiv cel al copiilor care nu pot vorbi.

Uneori, un specialist medical te va întreba oral dacă ești de acord și apoi va scrie răspunsul în dosarul medical.

Iar în unele cazuri, îți se poate cere ție și/sau părinților tăi să **semnați un formular special** sau să scrieți ceea ce doriți sau ce nu doriți, într-un mod mai oficial.

Adulții sunt aici pentru a te ajuta să-ți exprimi opinia. Dar e în regulă și să spui că nu ești sigur sau dacă preferi ca părinții tăi să decidă pentru tine.

LUAREA DECIZIILOR

O decizie bună înseamnă că decizia este discutată, este bună pentru copil și ține cont de ceea ce își dorește copilul.

Cu alte cuvinte, atunci când adulții iau o decizie în privința ta, trebuie să țină cont de ceea ce gândești și ce îți dorești. Asta înseamnă că adulții trebuie să te asculte și să te ia în serios. Aceștia trebuie să se gândească la cum te vor afecta deciziile lor și să facă ceea ce este mai bine pentru tine acum și pentru viitorul tău.

Pe măsură ce înaintezi în vârstă, înțelegi mai multe și mai bine și te poți implica mai activ în luarea deciziilor. Prin urmare, opinia ta va „cântări” mai mult cu timpul. Dar asta nu înseamnă că părerea unui copil mic nu contează!

DEZACORDURILE

O decizie bună presupune ca toți cei implicați să discute împreună și să se asculte reciproc pentru a găsi cea mai bună soluție.

Dar pot exista situații în care persoanele implicate în luarea unei decizii cu privire la un copil au **opinii diferite**. De exemplu, s-ar putea să nu fii de acord cu părinții tăi sau părinții tăi ar putea să nu fie de acord cu specialiștii medicali.

Faptul că opinia ta este luată în serios nu înseamnă întotdeauna că decizia finală va fi ceea ce ți-ai dorit sau tot ceea ce ți-ai dori. Uneori, acest lucru nu este posibil. Dar atunci când cauți cea mai bună soluție posibilă pentru tine, **specialiștii medicali trebuie să aibă în vedere preferințele tale**, aceștia știu ce trebuie să evite în mod absolut și vor încerca să facă tot posibilul pentru a-ți respecta dorințele.

În orice caz, **trebuie să ți se spună exact ce s-a decis și de ce**.

Să vedem **ce se poate face pentru a ajuta** în situații complexe în care oamenii nu sunt de acord sau gândesc diferit:

Discuțăm situația împreună, cu tine și cu părinții tăi, de mai multe ori dacă este necesar, pentru a găsi o soluție potrivită.

În majoritatea cazurilor, acest lucru va fi suficient pentru a rezolva problema.

Dacă este necesar, se poate apela la o altă persoană, numită mediator, pentru ajutor și consiliere.

Mediatorii îi ajută pe oameni să înțeleagă pozițiile celuilalt și să găsească împreună o soluție pentru a rezolva un conflict.

Unele spitale au consilii sau comisii speciale cărora li se poate solicita să ofere consiliere atunci când persoanele implicate nu pot găsi o poziție comună.

În mod excepțional, se poate solicita unei persoane responsabile cu protecția copiilor (cum ar fi un judecător) să decidă.

Toți acești oameni vor ține cont întotdeauna de ceea ce este mai bine pentru tine; aceasta se numește „interesul superior al copilului”.

INFORMAȚII SUPLIMENTARE

SĂNĂTATEA TA, DREPTURILE TALE

Există două documente importante pentru drepturile copiilor în domeniul sănătății.

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului explică toate drepturile copiilor, astfel încât aceștia să se poată bucura de o viață bună, indiferent unde trăiesc, și să fie feriți de pericole

În ceea ce privește **asistența medicală**, Convenția afirmă că copiii au dreptul să se bucure de cea mai bună stare de sănătate posibilă. Asta înseamnă că copiii trebuie să beneficieze de asistență medicală de bună calitate și îngrijirea cea mai potrivită pentru ei.

Convenția mai spune că copiii au **dreptul de a fi implicați în luarea deciziilor** care îi privesc în diferite aspecte ale vieții. Aceasta înseamnă că toți copiii au dreptul să își exprime opinia, inclusiv în ceea ce privește sănătatea și binele lor, și au dreptul să fie ascultați și luați în serios.

Aceste drepturi îi privesc pe **toți copiii în mod egal**, indiferent de locul de unde provin, cum arată, ce limbă vorbesc, cine sunt părinții lor sau dacă au o dizabilitate

Consiliul Europei are o convenție numită **Convenția de la Oviedo** care se ocupă de intervențiile medicale. Aceasta vorbește despre adulți și copii.

Și afirmă că, în general, orice persoană trebuie să își exprime consimțământul liber și în cunoștință de cauză, adică trebuie să fie de acord cu intervenția medicală. În cazul copiilor, Convenția spune că dacă în țara în care locuiește copilul, legea nu îi permite să decidă singur, totuși, opinia copilului trebuie luată în considerare, în funcție de vârsta și maturitatea sa. De asemenea, intervenția poate avea loc doar dacă este benefică pentru copil.

DIFERĂ REGULILE DE LA O ȚARĂ LA ALTA?

Țările au legi, reguli și culturi proprii. În unele țări, atâta timp cât o persoană este considerată copil, este necesar acordul părinților. În alte țări, legea le permite copiilor mai mari, de exemplu, începând cu vârsta de 15 sau 16 ani sau când sunt suficient de maturi, să ia singuri decizii oficiale cu privire la sănătatea lor: acest lucru este cunoscut sub numele de „consimțământ”.

Dar țineți minte: în toate cazurile și în toate țările, unui copil trebuie să i se explice care este problema și ce urmează să i se întâmple. Trebuie întrebat ce părere are!

De asemenea, un copil căruia i se permite să ia o decizie oficială are nevoie de sprijin și sfaturi; nu înseamnă că este lăsat singur!

INFLUENȚAREA POLITICILOR ȘI A LEGILOR

Această broșură explică modul în care tu și alți copii aveți dreptul de a fi implicați în deciziile legate de sănătate care vă privesc direct.

Însă copiii și grupurile de copii își pot exprima și părerea despre legile țării în care locuiesc. Aceștia pot participa la planificarea și programarea serviciilor de sănătate sau chiar la elaborarea și desfășurarea programelor de formare pentru specialiștii din domeniul sănătății.

Dacă copiii sunt consultați cu privire la proiectele legislative legate de asistența medicală și politica sănătății, toată lumea va beneficia de decizii mai bune!

DEFINIȚII PENTRU COPII ALE TERMENILOR UTILI

Permisioane sau consimțământ: un acord oficial de acceptare a îngrijirilor medicale, exprimat de părinții sau îngrijitorii copilului sau, dacă legile țării permit acest lucru, de către copil însuși.

Interesul superior al copilului: acesta înseamnă că oamenii trebuie să se gândească întotdeauna la efectul pe care îl va avea asupra unui copil orice decizie pe care o iau și dacă acea decizie este într-adevăr cea mai bună pentru copil.

Copil: o persoană care are mai puțin de 18 ani. Adulții au peste 18 ani.

Implicarea copilului: garantează copiilor posibilitatea de a influența deciziile care îi privesc, individual sau în grup.

Drepturile copilului: reprezintă ceea ce fiecare copil trebuie să aibă sau să poată face. Aproape toate țările au fost de acord că copiii au drepturi speciale, iar guvernele au promis să se asigure că toți copiii beneficiază de lucrurile esențiale de care au nevoie pentru a duce o viață bună și în siguranță.

Consiliul European: o organizație europeană formată din 46 de țări, numite state membre. A fost înființat pentru a se asigura că toate aceste țări protejează drepturile omului, inclusiv drepturile copilului, sprijinind copiii și tinerii să-și dezvolte întregul potențial și prevenind orice vătămare.

Asistență medicală: un termen general pentru îngrijirea medicală; include consultarea unui medic, obținerea unui tratament sau a unei intervenții, internarea într-un spital.

Specialiști din domeniul sănătății: printre aceștia se numără medicii, asistentele medicale, stomatologii și psihologii și orice persoane care lucrează în domeniul sănătății.

Guverne: oamenii care stabilesc reguli pentru o anumită țară sau societate și le administrează. La nivel de țară, un guvern poate fi un sistem amplu, care cuprinde o mulțime de instituții și lideri, cum ar fi legislativul (grupul de oameni care fac legi), administrația (cei care ajută societatea să funcționeze și să furnizeze servicii), sistemul judiciar (instanțele unde judecătorii ajută la soluționarea conflictelor dintre oameni sau organizații, la rezolvarea problemelor și la găsirea dreptății potrivite pentru o infracțiune).

Reprezentant legal: o persoană care reprezintă un copil în mod legal, fie părinții, fie tutorele legal, dacă părinții nu pot fi prezenți pentru copil.

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului: un document important care enumeră și explică toate drepturile copiilor, precum și responsabilitățile guvernelor. Toate drepturile sunt conectate, toate sunt la fel de importante și nu le pot fi luate copiilor.

CARE ESTE SCOPUL ACESTEI BORȘURI?

În 2024, Consiliul Europei a publicat un Ghid pentru participarea copiilor la decizii referitoare la sănătatea lor.

A fost creat pentru a ajuta medicii, asistentele și alți adulți să ia cele mai bune decizii privind sănătatea unui copil. Acesta le arată cum să implice copilul și oferă sfaturi și exemple utile.

În toamna anului 2024, un grup de adolescenți din diferite țări – Denis, Throstur, Lana, Nick, Molly, Dion, Sara, Leonardo, Christina, Rayan, Elodie, Sarah și Jose – au lucrat împreună pentru a pregăti acest rezumat pentru tine și alți copii.

Ei au vrut să-i ajute pe copii să-și cunoască drepturile și să afle cum pot lua parte la deciziile privind sănătatea lor. Child Rights Connect și Consiliul Europei i-au sprijinit.

Child Rights Connect este o organizație independentă, non-profit, fondată în 1983, care este astăzi una dintre cele mai mari rețele internaționale pentru drepturile copilului, cu peste 120 de organizații membre și observatori..

Acest proiect a fost condus de Zsuzsanna Rutai, responsabil pentru probleme de abilitare și protecție a copilului, și Imen Talhaoui, responsabil pentru reprezentare socială, în 2024.

Consiliul Europei este o organizație europeană formată din 46 de țări, numite state membre. Unul dintre motivele pentru care a fost înființată este pentru a se asigura că toate aceste țări protejează drepturile omului, inclusiv drepturile copilului, pentru a-i ajuta pe copii să-și dezvolte întregul potențial și să-i protejeze de orice rău.

www.coe.int

Opiniile exprimate în această lucrare sunt responsabilitatea autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat politica oficială a Consiliului Europei sau a organizației Child Rights Connect.

Titlul original:

Your Health, Your Say! (versiune în limba engleză)
Text creat de și utilizat cu permisiunea Consiliului Europei și a organizației Child Rights Connect. Acest document este publicat în baza unui acord cu Consiliul Europei și Child Rights Connect, dar cu responsabilitatea exclusivă a traducătorilor / editorilor.

PENTRU ADULȚII CARE FOLOSESC ACEASTĂ BROȘURĂ CU COPIII

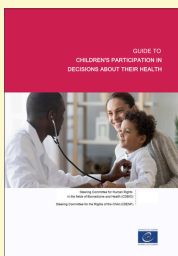
Aceste note sunt destinate adulților - inclusiv părinților, educatorilor, asistenților sociali și specialiștilor din domeniul sănătății - care doresc să utilizeze broșura cu copiii pentru a discuta despre implicarea copiilor în deciziile individuale privind sănătatea.

Broșura poate fi folosită indiferent dacă copiii se confruntă cu o situație de sănătate sau nu, înainte sau după o vizită la medic sau la spital sau oricând pentru a-și dezvolta cunoștințe generale despre subiect

Puteți să interacționați cu copiii pe această temă individual sau în grup. Broșura a fost scrisă pentru copiii cu vârste cuprinse între 9 și 15 ani, dar și adolescenții mai mari o pot găsi interesantă.

Dacă lucrați într-un cadru în care puteți afișa această broșură într-un mod accesibil copiilor, îi puteți îndemna să ia un exemplar acasă și să interacționeze cu dumneavoastră sau cu alți adulți de încredere mai târziu.

Această broșură este un rezumat al **Ghidului Consiliului Europei pentru implicarea copiilor în deciziile legate de sănătatea lor**, publicat în 2024, cu scopul de a oferi informații și sfaturi, în primul rând specialiștilor din domeniul sănătății, cu privire la modalitățile de implicare a copiilor în luarea deciziilor privind sănătatea lor.

Ghidul începe prin prezentarea contextului teoretic și juridic și continuă cu descrierea componentelor importante ale procesului decizional, ajutând specialiștii din domeniul sănătății să înțeleagă rolul lor în sprijinirea copiilor, familiilor și a altor profesioniști pentru a implementa participarea copiilor în practică. Sunt discutate conceptele-cheie precum consimțământ, aprobare și

interes superior, precum și cele mai frecvente situații medicale în care participarea la luarea deciziilor poate fi uneori percepută ca fiind mai dificilă. Pe tot parcursul ghidului sunt furnizate exemple și linkuri către bune practici.

MESAJE-CHEIE

Mai jos sunt cele mai importante concluzii ale documentului. În discuțiile cu copiii, puteți să acoperiți toate mesajele-cheie sau să vă concentrați asupra celor mai importante sau mai relevante, având în vedere situația copilului.

🔑 Dreptul de a fi ascultat

În conformitate cu articolul 12 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, copiii au dreptul de a participa la și a influența luarea deciziilor privitoare la toate problemele care le afectează viața. Asta include și sănătatea lor. Acest lucru garantează că întotdeauna se ține cont de binele lor și că beneficiază de cea mai bună îngrijire medicală posibilă.

🔑 Informațiile sunt esențiale

Copiii au dreptul să primească informații despre sănătatea lor, furnizate într-un mod ușor de înțeles. Informațiile trebuie să fie corecte și suficiente pentru ca aceștia să poată lua o decizie în cunoștință de cauză.

🔑 Comunicare deschisă în condiții de siguranță

Copiii au dreptul să primească sprijin pentru a-și forma o opinie și pentru a se simți în siguranță în interacțiunea lor cu adulții. De asemenea, au dreptul la intimitate și confidențialitate, ceea ce înseamnă că informațiile despre sănătatea lor nu trebuie dezvăluite nimănui, cu excepția cazului în care este necesar pentru interesul lor superior.

🔑 Rolul părinților

Copiii au dreptul să fie însoțiți de părinți atunci când beneficiază de servicii medicale și să se bazeze pe ei pentru sprijin atunci când iau decizii. În multe cazuri, părinții sunt cei care își dau aprobarea oficială pentru o intervenție.

Se poate întâmpla ca copiii să dorească să discute despre sau să beneficieze de asistență medicală fără ca părinții lor să fie prezenți.

🔑 Exprimarea opiniei proprii

Copiii au dreptul să se exprime și trebuie încurajați și sprijiniți să facă acest lucru, indiferent de vârstă. Exprimările non-verbale, cum ar fi limbajul corpului, contează și ele. Acest lucru este valabil în toate cazurile, indiferent de regulile privind consimțământul.

🔑 Luarea deciziilor

Trebuie ținut cont de opiniile copiilor în funcție de stadiul evoluției capacităților lor. Când decizia finală nu este ceea ce și-a dorit copilul, trebuie explicate motivele pentru care s-a luat această decizie.

🔑 Dezacordurile

Pot exista opinii diferite și dezacorduri între un copil, părinți sau specialiștii din domeniul sănătății. Astfel de situații pot fi adesea rezolvate prin discuții suplimentare. Cu toate acestea, pot exista cazuri de conflict în care este necesară implicarea unei persoane sau a unui organism extern pentru a decide ce este în interesul superior al copilului.

🔑 Informații suplimentare

Această secțiune oferă informații suplimentare, în special privind textele juridice relevante. De asemenea, se menționează că și copiii pot fi implicați în elaborarea și revizuirea legislației și politicilor naționale.

CONTEXT NAȚIONAL

Subiectul ghidului este reglementat de legislația și regulamentele naționale. Poate fi necesar să vă documentați cu privire la cadrul legal din țara dvs. referitor la sistemele de sănătate, drepturile pacienților și drepturile copiilor, pentru a vă asigura că puteți răspunde la întrebări.

Există în țara mea o lege privind drepturile copilului? Menționează implicarea în luarea deciziilor?

Există în țara mea o lege privind serviciile medicale și drepturile pacienților? Dacă da, care sunt prevederile corespunzătoare privind copiii și implicarea lor în luarea deciziilor? De exemplu, dreptul de a fi informat, dreptul de a avea o opinie și ca aceasta să fie luată în considerare?

Există o vârstă sub cea de 18 ani la care copiii își pot exprima consimțământul în mod oficial pentru o intervenție medicală? Dacă da, conform căror criterii (vârstă, maturitate sau altele)?

Există alte legi, reglementări sau îndrumări corespunzătoare pentru implicarea copiilor în luarea deciziilor legate de sănătate?

Există îndrumări aplicabile situațiilor de dezacord sau conflict: de exemplu, dacă un copil/părinții sau îngrijitorii/specialiștii din domeniul sănătății nu sunt de acord? Ce prevăd acestea?

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.